

ክታብት ጸረ ኮሮና ቫይረስ

– ክታብት ኮቪድ-19 አስትራዘኒካ (AstraZeneca)

ሓብሬታ ብዛዕባ እዚ ክታብት ንክትወስዱ ዕድል ዝተሞህበካ

እዚ ሓድሽ ኮሮና ቫይረስ ኣብ ስርዓተ ምስትገፋስ ሕማም ዘምጽእ እዩ። ብዙሓት ሰባት ወላሓንቲ ወይ ቀሊል ምልክታት ሕማም ጥራይ ከርእዩ ከለዉ፡ ገለ ገለ ሰባት ግና ብጽኑዕ ይሓሙ። እቶም ኣረጋውያን ወይ እቶም ካብ ቅድም ሓደ ሓደ ዓይነት ሕማማት ዘሎዎም ሰባት ግና ብጽኑዕ ንክሓሙን ንክሞቱን ዘሎዎም ተኸእሎ ዓቢ እዩ። ክታብት ኮሮና፡ ሕማም ኮሮና ንኸይሕዘካ ይከላኸለልካ። እቲ ዕላማ ህይወትን ጥዕናን ንምውሓስ እዩ።

ነዚ ክታብት እዚ ከወሃብ ዝኸእል መንዩ፤

እቶም ብመንገዲ ሃገራዊ መደብ ክታብት፡ ነዚ ዓይነት ክታብት ዚ ንክኸተቡ ዝተመኸሩ ሰባት፡ እቲ ናቶም ተራ ምስ በጽሑ፡ እዚ ክታብት ዚ ከወሃቡ ይኸእሉ እዮም።

እዚ ክታብት ብናጻ ዝወሃብን ብድሌትካ ዝውሰድን እዩ። እዚ ናይ ክታብት ዕድል እዚ፡ ኣብ ኖርወይ ይነበሩ ንዘለዉ ዝወሃብ እዩ።

ኣባይ ክኸተብ እኸእል፤

ኣብ መርበብ ገጽ ናይቲ ትነበረሉ ምምሕዳር (ኮሙነ) ዝወጽእ ሓብሬታ ብዛዕባ ክታብትን ንመን ከም ዝወሃብን፡ ብኸመይ ከም ዝትግበርን መዓስ ይካየድን ዝብሉ ሓብሬታታት ርእ።

እቲ ክታብት ብኸምዚ መንገዲ እዩ ዝካየድ

እቲ ክታብት ኣብ ላዕለዎይ ክፋል ኢድካ (ምናትካ) ዝውጋእ እዩ። ክልተ ግዜ ክታብት ኣብ 9-12 ሰሙናት ፍልልይ ዘሎ ግዜ ይውሃብካ። እቲ ካልኣይ ክታብት ኣብቲ ዝተመደበልካ መዓልቲ ክትወስዱ ኣዝዩ ኣገዳሲ እዩ። ቅድሚ ምኽታብካ ምሉእ ጥዕና ከም ዘሎካን ቅድሚ ሕጂ ኣብ ዝወሰድካዮም ክታብታት ተጻብኦ ኣርኢኻ እንተኔርካን ክትሕተት ኢኻ። ጥንስቲ እንተኹን፡ ወይ ቍጥዕ ሰብነት (ኣለርጂ) ኣሎካ እንተኹይኑ፡ ወይ መድሃኒታት ትጥቀም እንተኹንካ ወይ ድማ ካልእ ጥዕናዊ ጸገማት ኣሎካ እንተኹይኑ ክትሕብር ዘክር። ሃንደበት እንተ ሓሚምካ ወይ ልዕሊ 38 ዲግሪ ርስኒ ኣልዩካ፡ እቲ ክታብት ከተሰጋግሮ ንቡር እዩ። ድሕሪ ክታብት ኣብቲ ዝተኸተብካሉ ቦታ እንተውሓደ ን 20 ደቓይቓ ክትጸንሕ ክንገረካ ንቡር እዩ።

እዚ ክታብት ብኸመይ እዩ ዝሰርሕ፤

እዚ ክታብት ዚ ሓደገኛ ዘይኮነ ቫይረስ (ናይ ሰዓል ቫይረስ) ብምጥቃም ነቶም ኣብቲ ኣቕርንቲ ኮሮና ቫይረስ ዘለዉ ትሕዝቶ፡ ናብ ሰብነትና ንምጉዕዓዝ ይሕግዝ። እዚ ድማ ስርዓተ ምክልኻል ሰብነተና ሓደገኛታት ዘይኮኑ መለማመዲ ዝኾንዎ ቅዳሕ ቅርኒባት (ቀርንታት) ይሰርሕ። በዚ መንገዲ እዚ ሰብነትና ነዚ ኣቶም ንምልላይ ድሕሪ ምምሃሩ፡ ድሕሪ ግዜ ብቲ ሓቀኛ ኮሮና ቫይረስ እንተተለኸፍና፡ እቲ ስርዓተ ምክልኻል ሰብነትካ ነቶም ቫይረስ ባዕሉ ይከላኸሎም ማለት እዩ።

እቲ ናይ መጓዓዝያ ቫይረስ ኣብ ሰብነትና ክፋረ ኣይክእልን እዩ። ቀልጢፉ ድማ ይሰባበር። እዚ ክታብት ዚ ናይ ኮሮና ቫይረስ ርኽሲ ወይ ካልእ ዓይነት ርኽሲታት ኣይሰዕብን እዩ። እዚ ክታብት ብኮሮና ንኸይትልከፍ ከም መካላኸሊ ዘገልግል እዩ። እዚ ንሓደ ድሮ ብሕማም ኮሮና ተጠቒዑ ዘሎ ሰብ ከም መሕከሚ ኣየገልግልን እዩ።

ብኸምዚ መንገዲ ጌርካ ክታብት ምድላው ቅድሚ ሕጂ ኣብ ክታብት ኢባላ ኣብ ግብሪ ውዒሉ ኔሩ እዩ።

እዚ ከታቦት ማዕረ ክንደይ ውጽኢታዊ/ኢድማዒ እዩ፤

እዚ ከታቦት ዘ ብሰንኪ እዚ ሓድሽ ኮሮና ቫይረስ ዝመጽእ ሕማም ይከላኸለልካ እዩ። ዛገት ክልተ ሰሙን ድሕሪ እቲ ካልኣይ ከታቦት ምውሳይም እቶም 60% ኣብ እዋን እቲ ምርምራዊ መጽናዕቲ ነቲ ከታቦት ዝወሰዱ ሰባት ጸረ ኮሮና ቫይረስ ሕማም ምክልኻል ክእለት ኣጥርዮም እዮም። ግና እቲ ምክልኻል እንተድኣ እቲ ኣብ ሞንጎ 2 ከታቦታት ዘሎ ግዜ 9 ወይ ካብኡ ንላዕሊ ዘሎ ሰሙናት እንተተወሲዱ፡ ዝሓሸ ናይ ምክልኻል ብቕዓት የርኢ። መጽናዕትታት ከም ዘመልከቱዎ እዚ ከታቦት ዘሎ ኣብ ርእሲ ኮሮና ሕማም ከይሕዘካ ዝከላኸለልካ፡ ብብርቱዕ ሓሚምካ ክሳብ ሕክምናዊ ረዲኤት ኣብ ሆስፒታል ዘብጽኡ ንክይትሓምም ይከላኸለልካ። እዚ ከታቦት ዘ ንክንደይ እዋን ክከላኸል ይኸእል ግና ክሳብ ሕጂ ዝፈለጥናዮ የሎን። እቲ ምክልኻል ምስ ግዜ ዝዳኸም እንተኾይኑ፡ መሓደሲ ከታቦት ምውሳይ ኢድላዩ ክኸውን ይኸእል እዩ። እዚ ከታቦት ዘ ንሕማም ዝከላኸል ካብ ኮነ ነቲ ምስፍሕፋሕ ለበዳ ደማ ክከላኸል እዩ። ማዕረ ክንደይ ዝኣክል ክከላኸል ይኸእል ግን ሕጂ ኣፍልጦ የብልናን። ስለዚ ደማ ነቲ ብብግዜኡ ምስ ኮነታት ዝውሃብ ናይ ለበዳ ምኽርታት ቀጻሊ ክንስዕቦ ኣገዳሲ እዩ።

ጎድናዊ ሳዕቤናት

ካብቲ ዝተኻየደ መጽናዕትታት ኣብቶም ዝተኸተቡ ሰባት ዘጋጠመ ልሙዳት ዝኾኑን ልሙዳት ዘይኮኑን ጎድናዊ ሳዕቤናት ከታቦት ጽቡቕ ኣፍልጦ ረኺብና ኣለና። ኣዝዮም ውሑዳት ዝኾኑ ጎድናዊ ሳዕቤናት ወይ ደማ ድሕሪ ነዊሕ እዋን ክመጽኡ ዝኸእሉ ጎድናዊ ሳዕቤናት ናይቲ ከታቦት የለዉን ኢልና ክንድምድም ግና ኣይንኸእልን ኢና። እቶም ዝበዘሙ ጎድናዊ ሳዕቤናት ናይቲ ከታቦት፡ ድሕሪ ከታቦት ኣብ ዘሎ ቀዳሞት መዓልታት ዝርኣ ኮይኑ ኣብ ውሽጢ ቁሩብ መዓልታት ደማ ዝገድፉ እዮም።

- ልዕሊ ፍርቂ ካብቶም ዝተኸተቡ ኣብቲ ክኸተቡ ዝተወግእሉ ቦታ ቃንዝ ይሰምዖም።
- ካልኣት ንቡራት ጎድናዊ ሳዕቤናት ደማ፡ ሓፈሻዊ ስምዒት ሕማም፡ ድኻም፡ ሕማም ርእሲ፡ ቃንዝ ጭዋዳታትን መለጋግቦታትን፡ ቍራ ቍራ ምባል (ኩንኩኒት)፡ ዕግርግር ምባል/ተምላሰን ረሰንን እዮም።
- ጎድናዊ ሳዕቤናት ድሕሪ ካልኣይ ከታቦት ፈኩስን ውሑድን እዩ።

እቶም ዝበዘሙ ዘጋጠሙ ጎድናዊ ሳዕቤናት ቀለልቲ ወይ ደሐን ዝኾኑ እዮም። ትሕቲ 5 % ቀጨውጨው ዘብል ሓደገኛ ዘይኮኑ ጽልኣት ኣብ መዓልታዊ ንጥፊታቶም ጽልዋ ኣሕዲሩሎም ኔሩ እተን ቅርባት መዓልታት ክሳብ ዝገድፎም።

ጎድናዊ ሳዕቤን እንተ እስዒቡላይ እንታይ ክገብር ኣለኒ፤

ዘይተጸበኻዮ ብርቱዕ ወይ ንነዊሕ እዋን ዝጸንሐ ምልክታት ሕማም እንተ ተራእዩካ፡ እሞ ኸኣ እዚ ሳዕቤን እዚ ናይቲ ከታቦት እዩ ዝብል ርድኢት እንተ ኣልዩካ፡ ንክትርኣ ወይ ሕክምናዊ ምኽሪ ንክትረከብ ምስ ሓኪምካ ወይ ካልእ ናይ ጥዕና በዓል ሞያ ክትራኽብ ይግባእ። ሰብ ሞያ ጥዕና፡ ብርቱዕ ወይ ዘይፍሉጥ ተጸብኢታት ኣጋጢሙ ኣሎ፡ እሞ ሳዕቤን ናይቲ ከታቦት እዩ ኢሎም እንተ ጠርጢሮም ንዝምልከቶም ክሕብሩ ግዴታ ኣሎዎም። ንስኻ ባዕልኻውን ብመንገዲ ሄልሰኖርገ (helsenorge.no) መልእኽቲ ክትሰድድ ትኸእል ኢኻ።

ኮነታዊ ምጽዳቕ

እዚ ናይ ኮሮና ከታቦት ዘ ብእሸሓት ዝቐጽጹ ሰባት ከታቦት ብምውሳይ ዝተሳተፉዎ፡ ተፈቲኑ ምርምራዊ መጽናዕቲ ተገይሩሉ እዩ። እዚ ከታቦት ዘልከዎ ብኸምቲ ኣብ ካልኣት ዓይነት ከታቦታት ዝግበር ምርምራዊ መጽናዕትታት እዩ ተኻየዱ። እቲ ናይ ምዕዛብ/ምክትታል ግዜ ግን ሓጺር እዩ። ስለዚ ሰብ መዚ ጥዕና መድሃኒት ክጥቀም ዘፍቅዱ ነዚ ከታቦት ዘ ኮነታዊ ምጽዳቕ ሂሳብ ኣለዉ። እዚ ማለት ደማ ጥቕሚ ናይቲ ከታቦት ካብቲ ጉድኣቱ ይዓቢ ከብል ዝኸእል እኹል ሓበሬታ ኣሎ ማለት እዩ። እንተኾነ ግና እተን ኣፍረይቲ ትካላት ከታቦት ምርምራዊ መጽናዕትታትን ክቐጽሩኡን ነቲ ዝእክብኡ ሓበሬታታት ደማ ንሰብ መዚ መድሃኒት ብቐጻሊ ሓበሬታ ክህበኡም ኣለዉን።

ኣየናይ ዓይነት ከታቦት እዩ ተኸቲብ፤

እዚ ናይ ኮሮና ከታቦት ምስ ወሰድካ ኣብቲ ሃገራዊ መመዘገቢ ከታቦት፡ ማለት ኣብ SYSVAK ክምዝገብ እዩ። ነዚ ሓበሬታዊ ኣብ ሄልሰኖርገ (helsenorge.no) ክትረኽቡ ትኸእል ኢኻ።

ዝያዳ ክትፈልጥ ትደሊዶ፤

ንሓኪምካ፡ ወይ ነቶም ዝኸተቡኻ ወይ ንካልኣት ሰብ ሞያ ጥዕና ተወከሶም። ከምኡውን ኣብ ናይ ፎልክሄልሰ ኢንስቲቲዩት መርብብ ሓበሬታ ርኣ፡ <https://www.fhi.no/kvp>

